

№ 121 november 2017

***De zegels koning Manuel II
opnieuw bekeken, pagina 10 / 15***

***Filatelistische
Kontaktgroep Spanje ~ Portugal "Iberia" (KSP)***

Kontaktgroep Spanje - Portugal

Er

t.n.v. Kontaktgroep Spanje - Portugal

Elektronisch lidmaatschap : € 18,--

KvK-nr. : 40411878 (Den Haag)

Website : www.ksp-iberia.nl

ISSN : 1384-1068

Nr. 121 november 2017

INHOUD :

Van het secretariaat	1
Rinus Hagenaars is overleden	2
Iberia evenementen agenda	3
Oproep vraagbaak	4
Spanje: De Quijote-serie van 1905 (1)	5
De zegels koning Manuel II opnieuw bekeken	12
De uitgave "Festas de Cidade de Lisboa"	15
Diverse berichten	18
Vraag en aanbod	20

VAN HET SECRETARIAAT

Op **zaterdag 25 november 2017** zal een speciale bijeenkomst (Portugese dag) plaatsvinden in het Bondsbureau, Zeelantlaan 11 te Utrecht.
Tel. Zaal : 030 - 2800.128

De zaal is vanaf 10.00 uur beschikbaar.
Aanvang van de bijeenkomst : 11.00 uur.
Koffie (etc.) en belegde broodjes zijn aldaar - tegen betaling - aanwezig.

Bij deze IBERIA treft u drie consumptiebonnen aan die u tijdens deze bijeenkomst kunt gebruiken!

Ook tijdens deze speciale bijeenkomst vindt een **veiling** plaats:

Schriftelijk bieden: De biedbriefjes dienen uiterlijk de donderdag voor de bijeenkomst aanwezig te zijn bij de veilingadministratie.

AGENDA :

1. Opening;
2. Ingekomen stukken;
3. Bestuursmededelingen;
4. Rondvraag;
5. Lezingen, oa van
6. Sluiting, aansluitend gezellig bijeenzijn om informatie uit te wisselen, ruilen, etc, met een Spaans drankje en een hapje.

De zaal in Utrecht is te bereiken:

- **Per auto:** Vanuit richting Arnhem op snelweg na Bunnik afslag "Utrecht-Nieuwegein-Hilversum-Breda". Afrit "Utrecht/Jaarbeurs" (Nr. 17). Beneden meteen rechts (Europalaan) en meteen weer linksaf "Hollantlaan". Bij pleintje ($\pm$ 100 meter) rechtsaf, de "Vrieslantlaan" op en - na pleintje - linksaf = "Zeelantlaan";

Vanuit richting Den Haag bij verkeersplein "Oudenrijn" richting Ring Utrecht(zuid)/Jaarbeurs aanhouden. Na de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal de afslag "Jaarbeurs" (afrit 17) nemen. Onderaan afrit linksaf de "Europalaan" op. Onder viaduct door en links, bij verkeerslichten, "Hollantlaan" op. Na pleintje ($\pm$ 100 meter) rechtsaf, de "Vrieslantlaan" op en - na pleintje - linksaf = "Zeelantlaan".

- **Per openbaar vervoer:** Vanuit Utrecht CS met de sneltram richting Nieuwegein, halte "Kanaleneiland-Zuid" of vanuit CS met bus 7 tot eindpunt.

Rinus Hagnaars is overleden

door: Hans Vinkenborg

Op 26 september jl. is ons kascommissielid Rinus Hagnaars toch nog onverwacht overleden. Al enige jaren leed hij aan een keelziekte die hem het praten moeilijk maakte. Toch is hij 81 jaar oud geworden. Zijn hele leven was hij actief bezig met muziek, cultuur en postzegels en daarnaast zat hij ook bij veel verenigingen in het bestuur. Hij hield zich daarbij o.a. bezig met de coördinatie van collectes voor het Prins Bernhard Cultuurfonds en voor de Haarlemse postzegelvereniging Op Hoop van Zegels deed hij vele jaren de coördinatie en administratie van het rondzendverkeer en organiseerde hij o.a. lokaal beurzen. Bij K.S.P. heeft hij jarenlang als kascommissielid toegezien op een goed beheer van onze financiën.

Voor al zijn vrijwilligerswerk ontving hij destijds van de Koningin de Versierselen behorend bij de Orde van Oranje Nassau. Wij herinneren ons Rinus als een vriendelijke man die altijd bereid was om te helpen als er een beroep op hem werd gedaan en dat is voorwaar tegenwoordig uitzonderlijk! Wij zullen hem zo ook in onze gedachten blijven herdenken.

Namens de leden en het bestuur van K.S.P. was ik aanwezig bij de crematieplechtigheid en heb ik onze

condoleances aan de familie overgebracht. Wij wensen Ineke en de kinderen veel sterkte toe bij de verwerking van dit verlies.

Bedankt Rinus! Rust in Vrede.

VOLGENDE BIJEENKOMSTEN

De volgende bijeenkomst(en) wordt(worden) gehouden op :

- Zaterdag februari 2018;
Zaterdag mei 2018;
Zaterdag 22 september 2018 te De Bilt
(gezamenlijke bijeenkomst met LACA);
Zaterdag november 2018 (Spaanse dag!).

In verband met de nieuwe KNBF-locatie te Houten en de nog niet ontvangen informatie daarover (oa over de catering), heeft het bestuur nog geen nieuwe bijeenkomstdata vastgelegd.

EVENTEMENTEN AGENDA

In deze rubriek vestigen wij graag uw aandacht op nationale- en internationale tentoonstellingen die een raakvlak hebben met de SPAANSE en PORTUGEGSE filatelie, zowel in binnen- als buitenland. Als u bijdragen voor de agenda heeft kunt u deze per e.mail sturen naar Frits van Beekum op redactie@ksp-iberia.nl. Als u Spaans spreekt vindt u meer info over beurzen en tentoonstellingen op www.fesofi.es/cutenews/tabla.php en voor informatie over Portugese beurzen op de site van de CTT: www.ctt.pt.

2017

28 - 29 december 2017

In Barneveld wordt in De Veluwehal (Nieuwe Markt 6) jaarlijks in de zomer de

HOLLANDFILA postzegel- en muntenbeurs gehouden en in de winter de EINDEJAARSBEURS.

Toegang 3 euro. Meer info op de website: www.eindejaarsbeurs.nl

2018

27 - 28 januari 2018

De jaarlijkse *FILATELIEBEURS* wordt in Hilversum gehouden in de Dudok-Arena hal op het Arenapark in Hilversum, vlak naast het NS station Hilversum Sportpark. Deze (alweer) 30ste beurs kent als vanouds veel stands van verenigingen en handelaren. Voor elk wat wils ! De

moeite van een bezoek waard. Meer info op website: www.filateliebeurs.nl

30 - 31 maart 2018

Jaarlijks wordt vóór de paasdagen in Sportcentrum 'De Mammoet' in

de BRIEVENBEURS

Gouda (Calslaan 101) de BRIEVENBEURS gehouden waar een groot aantal handelaren vertegenwoordigd zijn, die brieven, post(waarde)stukken en prentbriefkaarten verkopen. Hier kun je soms leuke dingen tegenkomen ! Wij kunnen een bezoek dan ook aanraden als u verzamelaar bent van brieven en poststukken. Nadere info staat op de website: www.brievenbeurs.com

3 - 5 mei 2018

In Essen (Duitsland, over de grens bij Arnhem) wordt voor de 28e keer de Internationale postzegeltonstelling: BRIEFMARKEN-MESSE - Essen gehouden in het Messehaus Sud, Halle 1A. Gratis entree. Er zijn ca. 130 handelaren en vele promotiestands aanwezig. Zeer aanbevolen ondanks het feit dat u goed zult moeten zoeken naar Spaanse of Portugese zegels. Meer info op: www.briefmarkenmesse-essen.de

EX FIL NA

Volgend jaar wordt de EXFILNA 2018 gehouden in de mooie stad Sevilla. De datum is nog niet bekend. Info volgt!

OPROEP VRAAGBAAK

In de rubriek 'Vraagbaak' kunt u vragen of problemen aan de redactie en leden van KSP voorleggen waarop u zelf geen antwoord weet. Of de redactie legt vragen aan u voor waarop de redactie geen antwoord weet. Dit kunnen vragen zijn met betrekking tot zegels, maar ook m.b.t. onbekende stempels, vreemde opdrukken, vermeende vervalsingen, literatuur, etc. Het staat vanzelfsprekend niet vast dat uw of onze vraag of probleem zal worden opgelost, maar ..... niet geschoten is altijd mis !!

*Alhoewel de redactie van dit blad zijn best zal doen om de vragen te beantwoorden, is het echt noodzakelijk dat iedereen die een plausibele oplossing voor de opgeworpen vragen kent zijn reactie doorgeeft aan **Frits van Beekum**. Uw ervaring en kennis is echt nodig !!*

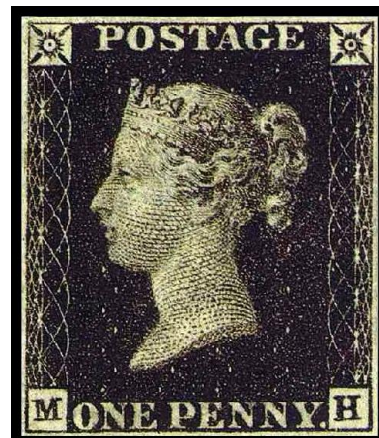
Spanje: De Quijote-serie van 1905 (1)

Dik Bakker

De eigenlijke functie van een postzegel

Men zou het bijna vergeten: postzegels werden ooit, in 1840, geïntroduceerd als middel tot voorfranking van poststukken, zodat deze voortaan zonder verdere kosten voor de ontvanger konden worden bezorgd.

Aanvankelijk waren die zegels sobere papiertjes in een enkele kleur, slechts gesierd door een afbeelding van een regerend vorst, een staatswapen of ander heraldisch symbool, of zelfs alleen maar door een waarde-aanduiding. Postzegels dienden geen ander doel dan franking, en werden niet geacht te worden gebruikt voor welke vorm van herdenking of propaganda ook, laat staan voor het spekken van de kas van de postrijen. Deze conventie werd officieel bij de oprichting van de Universal Postal Union (U.P.U.) in 1874. Deze organisatie stelde verder ook nog een

UNIVERSAL
POSTAL
UNION

bepert kleurenschema voor zegels vast - groen voor een briefkaart, rood voor een brief, en blauw voor internationale post - dat door alle aangesloten landen werd aanvaard. Het duurde

echter nog geen twintig jaar voordat deze afspraken werden geschonden. Dat was vermoedelijk voor het eerst in 1892 bij de uitgifte door de Amerikaanse postrijen van de fameuze serie ter herdenking van de landing van Columbus. Deze uitgifte gaf aanleiding tot de oprichting, door een groep serieuze verzamelaars, van de S.S.S.S., de Society for the Suppression of Speculative Stamps. Die ging echter binnen enkele jaren ter ziele, toen bleek dat sommige leden toch heimelijk afwijkende ontwerpen in hun albums bleven stoppen, en er zelfs in handelden.

Daarmee was het startschot gegeven, en volgde het ene na het andere land met bijzondere uitgiften. Deze praktijk werd voor het eerst gesanctioneerd door de U.P.U. op zijn bijeenkomst in Washington in juni 1897, zij het dat er toch nog sprake was van een beperking: bijzondere zegels mochten slechts worden gebruikt voor *binnenlandse* postale doeleinden. Zo was er op zeker moment geen land meer dat zich niet had schuldig gemaakt aan het overtreden van de oorspronkelijke nobele U.P.U.-principes.

Ook Spanje bleef niet achter. Op 1 mei 1905 verscheen als eerste speciale uitgifte de uit maar liefst 10 zegels bestaande serie ter herinnering aan de publicatie, driehonderd jaar eerder, van de 'Don Quijote de la Mancha', het beroemde boek van de hand van Miguel de Cervantes.

In deze, en de erop volgende bijdragen wil ik nader ingaan op deze bijzondere serie. Elk van de tien zegels toont een scene uit een van de

hoofdstukken van het boek; elk een avontuur van de onverschrokken ridder en zijn trouwe knecht Sancho Panza. Afbeelding 1 toont de complete serie. Helaas zijn niet alle exemplaren even goed gecentreerd ...

Afb. 1. De Quijote-serie van 1905

In tien volgende afleveringen wil ik telkens een van deze zegels behandelen, middels een samenvatting van het hoofdstuk waaruit de betreffende afbeelding een scène is. In deze eerste aflevering zal ik kort ingaan op het tot stand komen van de serie. Maar eerst iets over het boek waar het allemaal om draait.

De Don Quijote

Miguel de Cervantes Saavedra (zie afbeelding), geboren op 29 september 1547 in Alcalá de Henares, vlak bij Madrid, brengt zijn jonge jaren door in het leger. Tijdens de zeeslag bij Lepanto tegen de Turkse vloot (1571), raakt hij zodanig gewond dat hij het gebruik van zijn linkerhand kwijt is. Hij brengt vervolgens nog eens vijf jaar door in gevangenschap in Algerije. Daar weet hij zijn medegevangenen te vermaken met vertellingen en geïmproviseerde theaterstukjes. Terug in Spanje voegt Cervantes zich weer bij het leger, nu als kwartiermeester. Onduidelijke financiële transacties leveren hem diverse malen celstraf op. Al die tijd, in en buiten de gevangenis, schrijft hij, met name toneelstukken en poëzie, vaak humoristisch van aard. Daar is helaas weinig van overgeleverd. Dan, in 1605,

Cervantes 1547 - 1616

als hij 58 jaar oud is, verschijnt zijn eerste serieuze werk, dat hem eeuwige roem zal verschaffen: 'El Ingenioso Hidalgo Don Quixote de la Mancha'. In de Nederlandse vertaling, met de juiste 'sj' uitspraak van de 16-e eeuwse Spaanse 'x', werd dat: Don Quichot [1]. Cervantes had zich al sinds jaar en dag geërgerd aan de in die tijd immens populaire ridderromans, die wellicht het best te vergelijken zijn met de huidige detectives, of de nog altijd in grote oplagen verschijnende 'kasteelromans'. Hij wil ze nu met zijn eigen versie van een ridderroman belachelijk maken, maar tegelijkertijd een werk van grotere diepgang en met een literair gehalte stellen tegenover wat hij beschouwt als broddelwerk.

In 52 korte hoofdstukken schetst Cervantes ons de lotgevallen van Alonso Quijano, een wat oudere, verarmde edelman uit La Mancha. Diens hoofd is dusdanig op hol gebracht door het lezen van te veel ridderromans, dat hij zichzelf een ridder is gaan wanen, Don Quijote geheten. Op zijn paard Rocinante, een magere schimmel, trekt hij de wereld in, om overal het kwaad te bestrijden, en zo de hand van zijn geliefde Dulcinea te winnen.

Hij is steeds in gezelschap van zijn trouwe knecht, Sancho Panza, die reist op een ezel, en die hem op het rechte pad probeert te houden met zijn boerse nuchterheid. Want dwaas als hij is, ziet Quijote overal onrecht en vijanden waar die niet zijn. Maar met zijn domheden, die de lezer vrolijk maken, houdt de Don ons ook, als ware hij een hofnar, een spiegel voor. Zo maakt hij ons bewust van allerlei vormen van dwaasheid en onrechtvaardigheid die er juist wel zijn, in de wereld en onszelf, maar waar wij liever zoveel mogelijk van weggijken. Het boek is daarmee een werk van lering en vermaak. Het is tevens zo ongeveer de eerste serieuze roman van de westerse literatuur, en volgens sommigen meteen ook maar de beste. Het werk had direct zo'n succes dat Cervantes tien jaar later, nog net voor zijn dood op 22 april 1616, een tweede, ongeveer even dik vervolg het licht deed zien.

De Quijote behoort stellig tot de literaire canon. Van het boek verschenen naar een recente schatting zo'n 200 edities in omstreeks 50 verschillende talen [2]. Er zijn uitgaven met fraaie afbeeldingen, waarvan wellicht de beroemdste is die van Gustave Doré in een 19-e eeuwse Franse uitgave. En kunstenaars als Pablo Picasso en Salvador Dalí hebben ons hun impressie van de ridder en zijn knecht in veelvoud nagelaten. Er bestaan vereenvoudigde versies van het boek voor kinderen, maar het is stellig geen 'kinderboek', zoals wel eens wordt gedacht. Het heeft latere auteurs geïnspireerd tot soortgelijke werken, niet in de laatste plaats Alexandre Dumas ('De Drie Musketers'), Mark Twain ('Huckleberry Finn') en Jonathan Swift ('Gullivers Reizen'). Er zijn drie vertalingen van de Quijote in het

Nederlands, de laatste, heel recente van de hand van Barber van de Pol. Een reden te meer om het boek (weer) eens open te slaan.

De tot standkoming van de serie

Als gezegd: de aan de Quijote gewijde serie verscheen in 1905, precies drie honderd jaar nadat het eerste deel van het boek het licht zag. De Spaanse regering had, met oog op de viering van dit feit, op 1 januari van dat jaar een commissie ingesteld, bestaande uit diverse ministers, de burgemeesters van Madrid en Alcalá, en vertegenwoordigers van de academische wereld. Een van de vele voorstellen waar deze commissie mee kwam was de uitgifte van een serie herdenkingszegels. Die zouden dan alleen geldig zijn gedurende de officiële feestdagen, gepland van 1 tot 15 mei van dat jaar, en geheel conform de laatste U.P.U. voorschriften slechts bedoeld voor binnenlands gebruik. Verder werd bepaald dat de zegels alleen verkrijgbaar zouden zijn bij de postkantoren en tabakszaken in Madrid. Als gevolg van deze laatste bepaling, die tot luid protest leidde van verzamelaars elders in Spanje, hebben de meeste gebruikte exemplaren een stempel van Madrid, met name die van de eerste paar dagen.

Op 18 maart ging de officiële opdracht voor wat de eerste Spaanse gelegenheidszegels zouden worden naar de Posterijen. Als deze pas op dat moment daadwerkelijk op de hoogte werden gesteld van dit initiatief, dan moeten er dus krap zes weken over zijn geweest voor het ontwerp en de (eerste) productie van de zegels, die immers op 1 mei verkrijgbaar waren. Dat is nauwelijks voor te stellen. Bartolomé Maura y Montaner, vermaard graficus en artistiek directeur van de Spaanse munt, nam zelf het ontwerp op zich. Hij had al eerder een bronzen munt ontworpen met het portret van Cervantes, die is te vinden in afbeelding 2. Vermoedelijk was hij dan ook al eerder in stilte begonnen met het werk aan de zegels.

Afb. 2. Medaille ter herdenking van 300 jaar Don Quijote

De serie diende te bestaan uit tien waarden, lopend van een bescheiden 5 céntimos tot een zeer hoge 10 pesetas. Ze zijn gecatalogiseerd in de Edifil onder de nrs. 257 t/m 266. Zo'n lange reeks was overigens in het geheel niet ongewoon voor de Spaanse posterijen. De kort ervoor uitgegeven 'Cadete'-serie, met het portret van de jonge koning Alfonso XIII (Ed. 241-255) omvat maar liefst 15 waarden, lopend van 2c tot 10p. In feite is de waardenreeks 2c-

10p de norm voor alle langlopende series vanaf 1872, toen de peseta als munt was ingevoerd.

Verder zijn de zegels van de Quijote-serie monochroom, elk met zijn eigen kleur. Ook dat was tot dan toe gebruikelijk voor Spaanse zegels, zij het met enkele uitzonderingen. De zegels van de schildseries uit 1854 (Ed. 28-31) en 1855 (Ed. 35-38) combineren een zwart wapen met verschillende achtergrondkleuren. De series met koningin Isabel II van 1860, 1862 en 1864 zijn gedrukt op (niet-blank) papier, waarvan de kleur afwijkt van de kleur van de afbeelding zelf. En er zijn enkele uitgiften die daadwerkelijk meerkleurig genoemd kunnen worden: de 12 en de 19 cuartos uit 1865 (Ed. 70, 71; zie *afbeelding 3*), en hun getande evenknieën uit hetzelfde jaar (Ed. 76, 77).

Afb. 3. De eerste daadwerkelijk tweekleurige uitgiften van Spanje

Monochroom was echter tot dan toe wel de overheersende ontwerpmethode.

Eveneens gebruikelijk in het ontwerp van de serie is de tweedeling in een vast kader voor alle zegels, met daarbinnen een - eventueel variabele - voorstelling. In afbeelding 4 vindt men het zegel van 40 céntimos als voorbeeld hiervan. Het vaste kader van de Quijote-serie toont aan de linkerszijde een portret van de schrijver in medaillevorm, omgeven door een lauwerkrans. Daaronder liggen twee attributen die met Cervantes kunnen worden geassocieerd: een zwaard en een opengeslagen boek. Linksboven staan de relevante jaartallen, 1605 en 1905. Midden-boven treft men het wapen van Spanje. Net als bij het merendeel van de eerdere Spaanse uitgiften ontbreekt de landsnaam. Aan de rechterzijde staat een engelfiguur, met een lauwerkrans in zijn rechterhand, en een rol perkament in de linker. Midden-onder staat de frankeerwaarde, en rechtsonder de naam van de ontwerper: B. Maura. De centrale afbeelding van dit zegel toont Don Quijote die een aanval inzet op een kudde schapen, die hij aanziet voor een vijandig leger. Deze, en de andere centrale scènes zouden mijns inziens een stuk aan duidelijkheid, en de zegels aan aantrekkelijkheid hebben gewonnen, als ze in een contrasterende kleur waren uitgevoerd, bijvoorbeeld in zwart.

Afb. 4. Het zegel van 40 céntimos (Ed. 262)

De omvang van alle zegels is gelijk: 26 x 42 mm, en die van het kader 23 x 39 mm. Ze zijn uitgevoerd in lijntanding 14. Zoals de meeste Spaanse uitgaven van voor de tweede wereldoorlog zijn ook deze zegels veelal slecht gecentreerd, waarbij de perforatie nogal eens het zegelbeeld zelf aantast (zie de 1p en 4p in afbeelding 1). Aan de achterzijde bevindt zich, als vaker, een A-nummer, in blauwe inkt. De zegels werden gedrukt bij de Fabrica Nacional de Moneda y Timbre, de Staatsdrukkerij te Madrid. Ze zijn uitgevoerd volgens de boekdruktechniek, en gedrukt in vellen van 50 stuks, tweemaal 5 bij 5 zegels met daartussen een witte strook. Dat verklaart het bestaan van paren als in afbeelding 5.

Afb. 5.

Brugpaar
(blokje van
4) van de
zegel van
10 pesetas
(Ed. 266)

Gezien de restrictieve verkoopbepalingen zal het geen verbazing wekken dat er op 15 mei nog grote aantallen onverkochte zegels over waren. Men is dan ook nog vele jaren doorgedaan met deze tegen de frankeerwaarde te verkopen aan de filatelieloketten in Madrid. De meeste zegels van de serie bleven zelfs te koop tot in de jaren 20, met uitzondering van de 30c, 40c en 1p. Dat laatste is overigens te zien aan de huidige catalogusprijzen voor deze drie zegels. Een deel van de overgebleven oplage van de 10c, 15c en 25c is door de republikeinse regering in 1938 en 1939, ten tijde van de burgeroorlog dus, weer in omloop gebracht, zij het overgedrukt met nieuwe waarden. Of er daarna nog zegels over waren, en of die vervolgens zijn vernietigd is niet bekend.

Als eerder gesteld: ik wil in tien toekomstige afleveringen per zegel de meer specifieke filatelistische aspecten behandelen, en verder een samenvatting geven van het hoofdstuk uit de Quijote waaraan de corresponderende afbeelding is ontleend, en deze aldus iets meer voor het voetlicht brengen.

Referenties

Andreu i Bartoli, Xavier et al (2009). *Catalogo Unificado Especializado de Sellos de Espana Tomo I*. Madrid: Edifil.

Sánchez Molto, Manuel Vicente (2005). *Cervantes y El Quijote en la Filatelia y la Historia Postal*. Alcalá de Henares: Asociación de Aficionados Filatélicos.

[1] De uitspraak van de Spaanse zestiende eeuwse 'x' veranderde gaandeweg van 'sj' in 'g', en die klank wordt in een latere spellingen geschreven als 'j'. Als gevolg hiervan is de huidige Spaanse spelling van de naam 'Quijote', ongeveer uitgesproken als 'kigotte'. Ik gebruik in het vervolg deze moderne variant.

[2]http://www.cervantes.es/bibliotecas_documentacion_espanol/traducciones_quijote.htm

De zegels koning Manuel II opnieuw bekeken

Na het uitroepen van de Republiek in oktober 1910 bleven de zegels met de afbeelding van koning Manuel II in omloop, met dien verstande dat zij nu overdrukt werden met de tekst "REPUBLICA". Reeds in IBERIA 52 van maart 2000 heeft Jan van Gerwen hier een uitvoerig artikel aan gewijd.

Om het gebrek aan zegels op te vangen werden ook de portzegels uit 1898 ("Zeeweg naar India") opnieuw in gebruik genomen, echter nu als frankeerzegel en overdrukt met het woord "REPUBLICA" met een streep door de tekst "MULTA".

Het verbruik van beide types was dusdanig hoog dat al spoedig nieuwe zegels moesten

worden bijgedrukt. Hiervoor werden nieuwe leveringen papier gebruikt, daar het originele esmalte en pontinhado papier niet meer beschikbaar was. In zijn boekwerk "De geschiedenis van de Portugese zegels" vermeldt Oliveira Marques dat 2 verschillende soorten porcelana papier en liso papier werden gebruikt. In de maanden juli 1911 tot april 1912 werden hierop in beide types vele miljoenen zegels bijgedrukt.

Verondersteld mag worden dat deze papiersoorten dus bij beide emissies zijn gebruikt en ik heb geprobeerd dat in mijn onderzoek vast te stellen. Ik ben echter tot de conclusie gekomen dat dit niet het geval is en dat er nog een derde soort porcelana papier is gebruikt.

In de speciaal catalogus van Portugal staan deze vermeld bij de nummers 170, 171, 175, 192, 193 en 194.

De zegels van koning Manuel II in de waarden 2½, 5 en 25 reis zijn bijgedrukt op:

Porcelana dik papier (porcelana espesso)

Kenmerken: achterzijde is niet glad maar ook niet ruw en crème van kleur, het doorzicht is vrij donker, de dikte varieert van 80 tot 100 micron (médio en espesso), de papierrichting is vertikaal.

Porcelana dun papier. (porcelana ordinário)

Kenmerken: achterzijde is ruw en donker crème (amarelado), het doorzicht is niet helder, de dikte ligt tussen 70 en 80 micron (médio), de papierrichting is horizontaal. Eventuele afstempeling is met zeepsop te verwijderen, waarbij ook het zegelbeeld kan worden aangetast.

Liso papier

Kenmerken: achterzijde is roomwit en glad gekalanderd, het doorzicht is helder, de dikte ligt tussen 60 en 80 micron (fino en médio), papierrichting horizontaal en vertikaal komen voor.

Pontinhado papier

In IBERIA 80 maken Jan van Gerwen en Frits van Beekum melding van een zegel Koning Manuel 25 reis op deze papiersoort. Kenmerken zijn mij (nog) niet bekend. Het gebruik van deze papiersoort zal uiterst zeldzaam zijn.

De voormalige portzegels "Zeeweg naar India" in de waarden 5, 10 en 20 reis zijn bijgedrukt op:

Porcelana dik papier (porcelana espesso)

Kenmerken: achterzijde is niet glad maar ook niet ruw en crème van kleur, het doorzicht is vrij donker, de dikte varieert van 80 tot 100 micron (médio en espesso), de papierrichting is

vertikaal.

Deze papiersoort is ook voor het herdrukken van de zegels koning Manuel met opdruk REPUBLICA gebruikt.

Porcelana dun papier

Kenmerken: de achterzijde is glad gekalanderd en licht crème van kleur, het doorzicht is niet helder en de dikte ligt tussen 75 en 90 micron. De papierrichting is vertikaal.

Opvallend is dat het gebruikte dunne porcelana papier verschillend is bij het herdrukken van de 2 uitgiftes. Er blijken dus 3 verschillende soorten gebruikt te zijn. Oliveira Marques maakt echter melding van slechts 2 soorten. Ook is het opmerkelijk dat er nog zegels zijn bijgedrukt terwijl de nieuwe Ceres zegels al in omloop waren en de reis al was vervangen door de escudo in mei 1911.

D. Manuel met opdruk República										
CE	waarde	papier soort	doorzicht	oppervlak achterzijde	kleur achterzijde	papier richting	zeef te zien?	dikte	opmerking	klassificatie
170	2½	esmalte	vrij licht	glad	roomwit	horizontaal	moelijk op achterzijde	60 tot 70		médio en fino
170	2½	porcelana	vrij donker	niet glad/licht ruw	creme	vertikaal	op voorzijde	80 tot 100		médio en espresso
170	2½	porcelana	niet helder	ruw	donker creme	horizontaal	voor en achter	70		médio
170	2½	liso	helder	glad	roomwit	vertikaal	voor en achter	70-80		médio
170	2½	liso	helder	glad	roomwit	horizontaal	voor en achter	70-80		médio
171	5	esmalte	vrij licht	glad	roomwit	horizontaal	moelijk op achterzijde	60 tot 70		médio en fino
171	5	porcelana	niet helder	ruw	donker creme	horizontaal	voor en achter	70 tot 80		médio
171	5	liso	helder	glad	roomwit	vertikaal	voor en achter	80		médio
171	5	liso	helder	glad	roomwit	horizontaal	voor en achter	75 tot 80		médio
175	25	esmalte	vrij licht	glad	roomwit	horizontaal	moelijk op achterzijde	60 tot 70		médio en fino
175	25	esmalte	vrij licht	glad	roomwit	vertikaal	moelijk op achterzijde	70		médio
175	25	porcelana	vrij donker	niet glad/licht ruw	creme	vertikaal	op voorzijde	80 tot 85		médio
175	25	porcelana	vrij donker	niet glad/licht ruw	creme	horizontaal	op voorzijde	90		espresso
175	25	porcelana	niet helder	ruw	donker creme	horizontaal	voor en achter	70		médio
175	25	liso	helder	glad	roomwit	horizontaal	voor en achter	50 tot 60		fino
175	25	pontinhado	?	?	?	?	?	?		
Portzegels Zeeweg naar India met opdruk REPUBLICA										
CE	waarde	papier soort	doorzicht	oppervlak achterzijde	kleur achterzijde	papier richting	zeef te zien?	dikte	opmerking	klassificatie
192	5 reis	bijna onzichtbaar pontinhado	helder	glad	roomwit	horizontaal	voor en achter	60-65	voorzijde heeft strijklaag met kalk	fino en médio
192	5 reis	porcelana	niet helder	glad	licht crème	vertikaal	moelijk	75 tot 85		médio
192	5 reis	porcelana	vrij donker	niet glad/licht ruw	crème	horizontaal	op voorzijde	80 tot 100		médio en espresso
193	10 reis	bijna onzichtbaar pontinhado	helder	glad	roomwit	horizontaal	voor en achter	60-65	voorzijde heeft strijklaag met kalk	fino en médio
193	10 reis	porcelana	niet helder	glad	licht crème	vertikaal	lastig achter	75 tot 90		médio en espresso
193	10 reis	porcelana	vrij donker	niet glad/licht ruw	crème	horizontaal	op voorzijde	80 tot 100		médio en espresso
194	20 reis	bijna onzichtbaar pontinhado	helder	glad	roomwit	horizontaal	voor en achter	60-65	voorzijde heeft strijklaag met kalk	fino en médio
194	20 reis	porcelana	niet helder	glad	licht crème	vertikaal	lastig achter	75-80		médio
194	20 reis	porcelana	vrij donker	niet glad/licht ruw	crème	horizontaal	op voorzijde	80 tot 100		médio en espresso

Op de volgende pagina worden de diverse achterzijden getoond en laat het verschil duidelijk zien.

D. Manuel met opdruk REPUBLICA

esmalte

liso

porcelana dun papier

porcelana dik papier

Portzegels zeeweg naar India met opdruk REPUBLICA

pontinhado

porcelana dun papier

porcelana dik papier

Henk Veen

De uitgave “Festas de Cidade de Lisboa”

Om aan de bevolking en het buitenland te laten zien dat het goed ging met Portugal na de revolutie van 5 oktober 1910 en om alle tegenstanders de mond te snoeren stelde de regering voor, om tezamen met het gemeentebestuur van Lissabon, een groot feest te organiseren. Daar 10 juni de sterfdag was van Camões, koos men de week van 9 tot 15 juni 1913. De religieuze feestdagen en de feesten voor de populaire heiligen waren afgeschaft en dit zou een goede gelegenheid zijn om het republikeins en patriottisch sentiment aan te wakkeren.

Aangezien er echter niet voldoende financiële middelen ter beschikking waren, moest hierin op andere wijze worden voorzien en men stelde de uitgave van een herdenkingspostzegel voor, die verplicht gebruikt zou moeten worden gedurende de festiviteiten van de stad Lissabon. Dit idee was

niet nieuw, want de Armeezorg ontving jaarlijks een aanzienlijke bijdrage door uitgifte van de assistência zegels.

Hoewel er in het parlement nog al wat tegenstand was, werd het voorstel uiteindelijk op 22 mei aangenomen. Aangezien de zegels op de 8^e van de volgende maand beschikbaar moesten zijn en de Munt (Casa da Moeda) hier niet zo snel aan kon voldoen werd gekozen voor een particuliere drukkerij (A Editora Lda), die reeds op 30 mei de eerste gedrukte vellen kon aanleveren bij de Munt voor de tandingmachine.

Het ontwerp was van de schilder Augusto Pina en stelde een allegorische vrouwenfiguur voor, die de stad Lissabon vertegenwoordigde, met een olijftak in haar rechterhand.

Er was gekozen voor een zegel van 1 c. in de kleur donker-blauwgroen en 2 c. in de kleur bruin. De oplage bestond uit 1.222.800 zegels van 1 c. en 312.000 zegels van 2 c. Op 9 juni werden in het bijzijn van getuigen de drukplaten bij de drukkerij vernietigd.

Van de verzonden poststukken tijdens deze feestdagen bleek een groot aantal niet voorzien te zijn van het verplichte zegel. Dit leverde de organisatoren een extra bijdrage op want elk niet goed gefrankeerd poststuk werd beport met het dubbele van het mankerende tarief.

Of de uitgave ook inderdaad succesvol is geweest, is onbekend.

Nog steeds vinden in juni de "Festas da Cidade de Lisboa" plaats.

Toeslagzegel IP 5 (Festas da Cidade de Lisboa 1c)

Toeslagzegel bijgeplakt op herdenkingsbriefkaart verzonden op 10 juni 1913 in Lissabon met zegel Ceres CE208 1c. (Briefkaart tarief)

Voorzijde van de herdenkingsbriefkaart

Toeslagzegel IP 5 (Festas da cidade de Lisboa 1c)

Herdenkingsbriefkaart ter gelegenheid van het Festas da Cidade verzonden op 12 juni 1913 vanuit Lissabon naar Zürich (Zwitserland). Voorzien van frankeer zegel Ceres CE207 ½c en toeslagzegel IP 5. (Het porto voor briefkaarten naar het buitenland is echter 2c.)

Toeslagzegel IP 6 (Festas da cidade de Lisboa 2c)
 Wegens het ontbreken van het voorgeschreven toeslagzegel van 1c **beport** met de dubbele waarde. Briefkaart verzonden op 10 juni 1913 binnen Lissabon met zegel Ceres CE208 1c.

Henk Veen

DIVERSE BERICHTEN

Gratis koffie/thee, soep en broodjes

Ook bij deze IBERIA ontvangt u weer een aantal consumptiebonnen waarmee u bij de bijeenkomst gratis consumpties kunt afhalen in de koffiekamer. Koffie/thee of frisdrank, maar het mag ook een broodje of soep zijn. Een extra reden om te komen !

Boekje Echtheidskenmerken

Sinds eind 2013 is de nieuwe versie van ons boekje "Echtheidskenmerken van de Spaanse Postzegels (1855-1900)" weer te koop. Co-auteurs Frits van Beekum en Hans Vinkenburg hebben de inhoud geheel herzien en gecorrigeerd waar nodig. Onmisbaar om de echte en de valse zegels van klassiek Spanje te kunnen onderscheiden. De uitgave is thans geheel in KLEUR hetgeen de duidelijkheid zeer ten goede komt. Het boekje is weer in 2 talen (Nederlands en Engels) en bij alle kenmerken is ook weer vermeld of het een

officieel graveurskenmerk is of niet. De prijs is € 15,- voor leden (excl. portokosten). Op de volgende bijeenkomst kan deze uitgave worden besteld bij het bestuur. Als u het boekje per post toegezonden wilt hebben kunt u het bestuur een email sturen of bellen.

Het keuringsarrangement met de BondsKeuringsDienst (BKD)

KSP heeft een speciale regeling met de BKD waardoor u tegen gereduceerde tarieven zegels kunt laten keuren. Maak hier gebruik van als u twijfelt aan de echtheid van uw zegel !

Voor de prijs hoeft u het niet te laten ! Wie weet is uw zegel vals en blijkt het een 'orginele' Fournier of Sperati vervalsing te zijn. Of misschien is die dure zegel toch echt! Informatie bij Frits van Beekum of Henk Veen. Als u alleen een mondelinge mening wilt kunt u uw dubieuze zegels ook gewoon meenemen naar de bijeenkomst, soms kunnen we u direct uitsluitel geven !

Toezending veilinglijsten KSP

De veilinglijsten worden standaard alleen toegezonden aan leden die in de afgelopen 3 jaar tenminste 1 maal iets hebben gekocht of geboden op een KSP veiling of als zij zich expliciet hebben opgegeven. Wij doen dit om drukwerk- en portokosten te besparen. Mocht u geen lijst hebben ontvangen en toch prijs stellen op toezending dan kunt u dat melden bij Henk Veen en dan wordt uw naam weer op de mailinglist gezet.

Aanlevering veilingmateriaal

Uw te veilen materiaal kunt u inleveren bij Nico Beek (Spanje) of bij Jerry Spaans (Portugal) en dat wordt dan opgenomen in één van de veilingen die tijdens de kwartaalbijeenkomst worden gehouden. Wel verzoeken wij u dat materiaal eerst uit te kavelen en goed te nummeren en te prijzen om te voorkomen dat de

veilingmeesters dit moeten doen. U kunt uw materiaal afgeven tijdens de bijeenkomst of toesturen naar de adressen zoals vermeld in de binnenomslag. Ook u heeft vast wel dubbel materiaal waar een ander naar op zoek is. Dus zoek s.v.p. uw materiaal bij elkaar en biedt het aan !

U gaat toch ook inleveren voor en bieden op kavels van de KSP veiling !

Auteurs gezocht

We hebben het hier al vaak gezegd: KSP is op zoek naar meer auteurs die artikelen kunnen schrijven voor ons blad IBERIA. Het schrijven van artikelen rust nu nog op de schouders van een paar leden en te veel leden doen helemaal niets voor de vereniging. Iedere verzamelaar heeft wel een bepaald specialisme waarover hij of zij iets op

papier kan zetten. Het komt de diversiteit zeer ten goede als meer leden een bijdrage gaan leveren aan ons blad. Laat het bestuur s.v.p. weten wat u voor de vereniging kunt doen !

VRAAG EN AANBOD

*In de rubriek 'Vraag en Aanbod' kunnen alle leden van KSP gratis een advertentie plaatsen of een oproep doen die iets met de Spaanse of Portugese filatelie te maken heeft. Berichten kunnen worden doorgegeven aan Frits van Beekum, ook per e.mail. Dit is uw kans als u nog niet alles compleet heeft ! IBERIA is er ook voor u, **maak er gebruik van** ! Als uw advertentie al is opgenomen, kijkt u dan s.v.p. even na of hij nog actueel is. Nieuwe advertenties zijn welkom.*

Spanje: De Quijote-serie van 1905 ***pagina 5 / 11***

Filatelistische
Kontaktgroep Spanje ~ Portugal "Iberia" (KSP)